

Професор Елен Алексиев на 80 години

Изтъкнатият български учен - геохимик, създател и дългогодишен ръководител на единственото в страната научно звено по геохимия - секция Геохимия в Геологическия институт на БАН, професор, доктор на геологическите науки Елен Алексиев Иванов, навърши 80 години.

Елен Алексиев е роден на 24.10.1920 г. в с. Търговище, Видинско. Средно образование завършва през 1938 г. във Видин, първо висше образование по химия - през 1942 г. в Софийския университет "Св. Климент Охридски" и второ, индустриална химия - през 1952 г. в Държавната политехника. От 1949 до 1953 г. е бил технически ръководител на книжната фабрика в София. През 1953 г. постъпва на работа като научен сътрудник в Геологическия институт на БАН, където работи до пенсионирането си през 1987 г. Елен Алексиев развива активна научна и научно-организационна дейност в Геологическия институт и бързо израства в научната кариера. През 1959 г. защитава кандидатска дисертация и става старши научен сътрудник. От 1966 г. е професор, а през 1972 г. става доктор на геолого-минералогическите науки. Той проявява завидни качества на учен-изследовател и организатор на научната дейност. С постъпването си в Геологическия институт той започва да работи в Геохимичната лаборатория на Института и практически създава базата за лабораторни аналитични изследвания. Започва с въвеждането на диференциално-термичния и количествения спектрален анализ. През 1956 г. излиза от печат монографията му *"Термичен анализ"*, а през 1957 г. ръководство по анализ на води.

През 1959 г. Елен Алексиев защитава дисертация, посветена на геохимията на редките елементи във Витошкия плутон, в която са демонстрирани възможностите на количествения спектрален анализ при геохимичните изследвания. Елен Алексиев

внедрява и развива рентгенофлуоресцентния анализ на скали и минерали, разработва и усъвършенства методите за анализ на литофилните редки и разсеяни елементи с особено внимание към групата на редкоземните елементи.

През 1961 г. Геохимичната лаборатория прераства в секция Геохимия с основно направление изучаване разпределението и поведението на редките и разсеяни елементи в нашите скални и рудни формации. От създаването на секция Геохимия до пенсионирането си през 1987 г. Елен Алексиев с малки прекъсвания, когато работи като експерт към ООН, е неин безсменен ръководител. Негова е основната заслуга за кадровото и тематичното развитие на секцията, за разширяването и усъвършенстването на лабораторната база.

Под ръководството на проф. Елен Алексиев в секция Геохимия се развиват основни направления: геохимия на редките и разсеяни елементи в магмените, метаморфните и рудните формации в България, изотопна геохимия и геохронология, биогеохимия и геохимия на околната среда.

Основните научни интереси на проф. Елен Алексиев са в областта на геохимията на редките и разсеяни елементи. Той е един от инициаторите в световен мащаб за използването на редките и разсеяни елементи като индикатори за условията на формиране на скалните и рудни формации и концентрирането на полезни компоненти.

Проф. Елен Алексиев е автор на повече от 70 статии, публикувани в наши и чуждестранни научни списания. Издал е още два монографични труда: *“Редкоземни елементи”* (1965) и *“Геохимия редко-земельных элементов”* (1974).

В резултат от прилагането на геохимичния подход в изследванията на различни типове скали, колективи от секция Геохимия под ръководството на проф. Елен Алексиев откриха нови минерални суровини, потенциален източник за редки и разсеяни елементи. Това са алкалните скали при с. Свидня, различни видове пегматити, фосфогипсът, остатъчен продукт от преработката на апатити за фосфорни торове и др.

Проф. Елен Алексиев е ръководител на няколко проекта, финансирани от Националния фонд за научни изследвания при Министерството на образованието и науката, завършили с разработването на нов оригинален метод и технология за промишлен добив на редки и разсеяни елементи и стронций от фосфогипс; регистрирани са две съавторски научни изобретения.

В продължение на шест години проф. Елен Алексиев е експерт по геохимия на ООН по програми за търсене и проучване на полезни изкопаеми в развиващите се страни. Участвал е в седем проекта, някои от които самостоятелни, за създаване на

комплексни лаборатории, въвеждане на геохимични методи при геоложките изследвания, обучаване на лабораторен персонал. Ръководил е геоложки проучвания на минерализации на никел и кобалт в Бурунди, на фосфор в Заир, на калай и волфрам в Руанда. Има съществени приноси за откриването и доказването на промишлени концентрации на никел и кобалт в ултрабазични интрузии и на високи съдържания на уран в бастнезитови минерализации в Руанда. Въвел е методи за търсене на фосфорити по анализи на пепели от растения в Заир.

Известни са заслугите на проф. Елен Алексиев и като дългогодишен член на редакционните колегии на поредицата *Геохимия, минералогия и петрология* както и на списанието *Geologica Balcanica*. Активно е неговото участие и в научния и научно-организационния живот у нас. Той е член на редица научни съвети, председател на националния комитет за Международната геоложка корелационна програма към ЮНЕСКО, заемал е ръководни длъжности в Съюза на българските учители и научни работници и др.

За своята научна и обществена дейност е награждаван многократно с различни отличия: орден “Кирил и Методий” I и III степен; “Червено знаме на труда”; медал “Марин Дринов”; юбилеен медал “1300 години България” и др.

Пожелаваме на юбиляра проф. Елен Алексиев много здраве, бодрост и щастие в живота.

Иван Иванов
Васил Арnaudов